

To by ovšem vyžadovalo důkazu, že knihovní pohledávky ty nevážnou po právu, a že by měly býti z knihy pozemkové vymazány. To však nebylo ani tvrzeno. Z toho lze dovoditi jediný důsledek. Stala-li se výplata 25.000 Kč k rukám žalovaného z požární náhrady vyplacených pojišťovnou skutečně na úkor knihovních věřitelů, jimž příslušelo právo zástavní i k náhradě té, mohli tím býti dotčeni jediné knihovní věřitelé jako věřitelé odlučovací, a pouze oni mohli by odporovati oné výplatě, ne však správce úpadkové podstaty. Pokud jde o tyto věřitele, t. j. věřitele mající nárok na úhradu ze zvláštní podstaty (srv. §§ 11, 37 čís. 5 a 132 odstavec první konk. řádu, jež přicházejí tu v úvahu), není úpadkový správce jich zástupcem a není oprávněn za ně jednati. Nemůže proto na místě jich odporovati výplatě oněch 25.000 Kč a požadovati vrácení jich do úpadkové podstaty, jíž nebyly odňaty. Není proto žalobní nárok odůvodněn též pro nedostatek žalobcova oprávnění ke sporu. Nárok ten nelze vyvoditi ani z §u 132 odstavec první a druhý konk. ř., jež nedávají žalobci práva vymáhati na žalovaném výplatu, nýbrž záleží na něm, by se vypořádal s knihovními věřiteli jako s věřiteli úpadkovými, bude-li náhledu, že věřitelé ti mohli nebo měli odporovati výplatě uvedené částky k rukám žalovaného a domáhati se vrácení jejího na základě zástavního práva příslušejícího jim i ke sporné náhradě. § 37 čís. 5 konk. ř. nepřichází v úvahu na podporu žalobního nároku. Je pravda, že správce úpadkové podstaty může vedle věřitelů v tomto předpise uvedených odporovati právním jednáním, ale jen tak dalece, pokud tím jednáním byly dotčeny i zájmy podstaty, t. j. úpadkových věřitelů. To však nebylo prokázáno, jak je patrné z předchozích vývodů.

Čís. 5092.

Pohledávka zmocněnce (komisionáře), ustanoveného odbočkou Státního obilního ústavu, proti tomuto ústavu jest povahy soukromoprávní. Nebyv v zákonné lhůtě §u 1 zákona ze dne 8. června 1923, čís. 121 sb. z. a n. uplatněn, propadá nárok proti Státnímu obilnímu ústavu, třebas v době, kdy uplynula lhůta §u 1 zák., nebyl ještě rozhodnut spor, jímž komisionář uplatňoval tentýž nárok proti osobě třetí.

(Rozh. ze dne 4. června 1925, Rv I 565/25.)

Banka H. byla komisionářem Státního obilního ústavu a vyplatila v roce 1920 rolníku Alexandru D-ovi za dodané obilí 14.438 Kč 40 h. Státní obilní ústav uznal však pouze poloviční cenu obilí a obtížil banku H. penízem 7.219 Kč 20 h. Banka H. žalovala po té Alexandra D-a o zaplacení 7.219 Kč 20 h, žaloba však byla dne 8. dubna 1924 pravoplatně zamítnuta. Banka S., jakožto postupnice banky H., domáhala se po té na Státním obilním ústavu v likvidaci zaplacení 7.219 Kč 20 h. Žalovaný ústav namítl najmě, že zažalovaná pohledávka zanikla preklusí, nebyvši uplatněna ve lhůtě §u 1 zákona ze dne 8. června 1923, čís. 121 sb. z. a n. Žaloba byla o b ě m a n i ž š í m i s o u d y zamítnuta, o d v o l a c í s o u d uvedl mimo jiné v d ů v o d e c h: Dle stanov Státního obilního ústavu, součástky vládního nařízení ze dne 10.

čís. 546 sb. z. a n., rozeznává § 3 čís. 10 stanov systemisování úřednických míst a jmenování a propouštění personálu při ústředí a ředitele a prokuristy zemských obilních ústavů (§ 6 a § 8 (4) stanov) jakožto odboček zapsaných do obchodního rejstříku. Zejména z posledního odstavce §u 6 stanov jest patrno, že jednotlivá opatření mohou se státi odbočkou, což zvláště platí o působnosti v odstavci druhém §u 7 stanov vytčené. Dle §u 7 čís. 1 stanov spadá tedy v obor působnosti odbočky jmenování zmocněnce (komisionáře) po schválení zemské politické správy a dále organisování sběru v zemi. Již z tohoto označení zmocněnec (komisionář) a rozlišování od §u 3 čís. 10 stanov vychází na jevo, že u odboček (§ 6 (2) stanov) jde při zmocněncích (komisionářích) pouze o obchodní zmocněnce odbočky, jichž poměr ku odbočce jest čistě soukromoprávním, jak také soud první stolice správně vyslovil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud posoudil věc správně po právní stránce. Posouzení to závisí na řešení dvou otázek, t. j. zda jde o nárok soukromoprávní či veřejnoprávní, a kdy vznikla sporná pohledávka. 1. Žalobkyně uplatnila spornou pohledávku zajisté jako nárok soukromoprávní, jinak by nebyla podala žalobu u obchodního soudu v Praze. Dodatnou námitkou, že jde o poměr veřejnoprávní, snaží se čeliti výtce, že zmeškala lhůtu vytčenou v §u 1 zákona ze dne 8. června 1923, čís. 121 sb. z. a n. a ve vyhlášce veškerého ministerstva ze dne 20. června 1923 uveřejněné v čís. 138 úředního listu, a to poukazem na § 3 zákona, takže chce patrně docílit aspoň odmítnutí žaloby místo zamítnutí. Není však zákonného předpisu, jímž by sporný poměr byl odňat pravomoci soudů jako věc správní. Nejde tu o poměr úředníka ke státu, nýbrž o poměr zmocněnce (komisionáře), jmenovaného odbočkou Státního obilního ústavu, t. j. zemským obilním ústavem v Bratislavi podle §u 7, čís. 1 stanov (srv. vládní nařízení čís. 5 a 546 z roku 1919 sb. z. a n.). Zřízením Státního obilního ústavu sledoval stát sice účely veřejné, t. j. zásobování obyvatelstva plodinami, ale učinil tak na podkladě soukromoprávním, obchodnickém, tím, že ústavu tomu propůjčil povahu právnické osoby, nařídil, by zapsán byl do rejstříku jako obchodník a by hospodařil dle zásad kupeckých. Povaha věci nesla ovšem sebou, že bylo nutno stanovit činnost Státního obilního úřadu nařízením a podrobiti jej státnímu dohledu, avšak tím nebyla zrušena jeho soukromoprávní, obchodnická podstata výslovně mu propůjčená. Proto nestali se zmocněnci, jmenovaní odbočkami podle §u 7 čís. 1 stanov úředníky, neměli veřejnoprávního postavení, nýbrž poměr jich zůstal soukromoprávním zmocněním, smluvním poměrem mezi kupcem a obchodním zmocněncem, a pohledávky vzniknuvší z tohoto poměru jsou pohledávkami soukromoprávními. To platí i pro tento případ, v němž zmocněnec domáhá se náhrady nákladu učiněného za zmocnitele při provozu obchodu. Není proto důvodu uznati sporný poměr za veřejnoprávní. 2. Sporná pohledávka 7219 Kč 20 h vznikla, jakmile zemský obilní

ústav neuznal částky, vydané žalující stranou, t. j. její právní předchůdkyni, tudíž již v roce 1920. Žalující strana vyplatila tehdy své smluvní straně částku, zemský obilní ústav uznal však tuto částku jen co do polovice, kdežto druhou polovici zatížil žalující stranu jako částkou neprávem vyplacenou. Nezáleží na tom, že žalující strana domáhala se náhrady na své smluvní straně. Tato skutečnost mohla mít pouze význam, že žalobkyně nebyla by musila vymáhati uznání celé své pohledávky na obilním ústavu, kdyby byla v onom sporu zvítězila. Při tom však pokládala sama Státní obilní ústav za svého dlužníka, což je patrné z příslušných sporných spisů, podle nichž mu opověděla onen spor. Nepříznivý pro ni výsledek onoho sporu nebyl pro ni vznikem pohledávky, nýbrž jen jistotou, že se jí nedostane z jiné strany náhrady za částku neuznanou zemským obilním ústavem jako dluh Státního obilního ústavu, a že sporný nárok měla vymáhati jen na žalované straně. Jiného významu neměl onen spor, jenž ostatně nepůsobil na poměr mezi žalobkyní a žalovanou stranou. Šlo tedy o nárok žalobkyně vůči Státnímu obilnímu ústavu, jenž vzhledem k tomu, že žalobkyně uplatnila jej dříve proti jiné straně, mohl by při nejpříznivějším pro ni výkladu označen býti jako nedospělý. Zákon čís. 121 z roku 1923 nařídil přihlášku i nedospělých nároků. Účel zákonodárcův je jasný. Šlo o to, by pro nastávající likvidaci byly všechny nároky co nejrychleji zjištěny. Proto pohrozil zákonodárce podle §u 2 zánikem nároku nepřihlášeného včas. Nesporné je, že žalobkyně nároku svého nepřihlásila, ač o něm věděla, neboť opověděla spor žalované straně již v r. 1921, a musila proto předpokládati, že nárok ten aspoň dospěje nepříznivým výsledkem sporu vedeného proti třetí straně. Nižší soudy posoudily tudíž věc správně po právní stránce, vycházejíce z názoru, že sporná pohledávka zanikla podle §u 2 (3) zákona.

Čís. 5093.

Zákon neobsahuje zvláštních ustanovení o náležitostech důkazu nesprávnosti příběhu osvědčeného veřejnou listinou (§ 292 c. ř. s.).

Úpis válečné půjčky obcí.

Porušení předpisu §u 42 obec. zřiz. pro Čechy má v zápětí neplatnost usnesení. Takový neplatný projev nemůže býti nikdy doplněn, zejména ne t. zv. konkludentním činem. Lhostejno, že býv. rakouské ministerstvo vnitra projevilo názor o dočasném zbavení působnosti donucovacích předpisů §§ 42 a 43 obec. zřiz.

(Rozh. ze dne 4. června 1925, Rv I 702/25.)

Žalobu banky proti obci v Čechách o zaplacení zápůjčky, poskytnuté za účelem úpisu válečných půjček, procesní soud první stolice zamítl, ježto schůze obecního výboru, na nichž byla zápůjčka usnesena, nebyly řádně svolány. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Nesprávné právní posouzení spatřuje odvolatelka v tom, že první soud připustil důkazy o tom, že schůze, o něž jde, nebyly řádně svolány, přes to, že v obou protokolech je vý-